

Mgr Mirosława Modrzewska
Mgr Małgorzata Omilian-Mucharska
Mgr inż. Anna Grygorowicz
Mgr Elżbieta Kraszewska
Gdańsk – AM

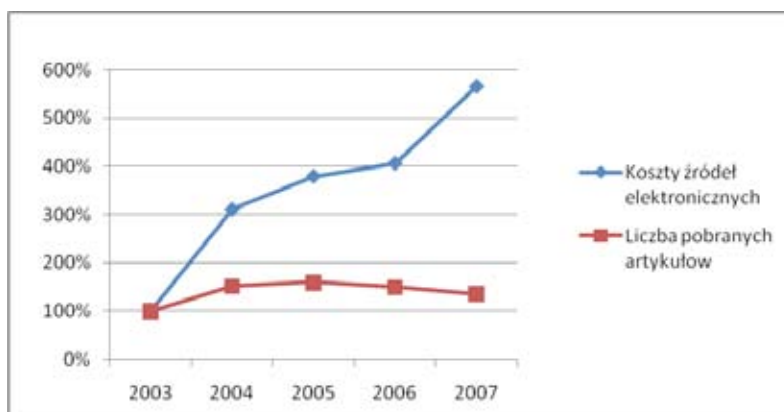
**JAKIE SĄ GRANICE INWESTOWANIA W DOSTĘP DO WIEDZY?
ANALIZA KOSZTÓW ZAKUPU I STATYSTYK WYKORZYSTANIA
ZASOBÓW ELEKTRONICZNYCH W BIBLIOTECE GŁÓWNEJ
AKADEMII MEDYCZNEJ W GDAŃSKU W LATACH 2003-2007**

Określając w 2005 roku perspektywy i kierunki rozwoju na lata 2005-2010, Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Gdańsku, jako jeden z podstawowych celów wyznaczyła sobie: *Współuczestnictwo w doskonaleniu środowiska naukowego i zawodowego, poprzez dostarczanie nowoczesnej wiedzy i usług* [1]. Mając świadomość, że w obecnej dobie najbardziej pożądanymi źródłami informacji są te, które spełniają kryteria „dostępu do wiedzy”, czyli dostarczają informacji najnowszych i najbardziej wartościowych naukowo, a przy tym dostępne są w sposób najdogodniejszy dla użytkowników, przykładamy dużą wagę do gromadzenia różnego typu zasobów elektronicznych: baz danych bibliograficzno-abstraktowych, baz pełnotekstowych oraz, ułatwiających korzystanie z nich, wszelkich informatycznych narzędzi wspomagających.

Postawiliśmy sobie jako cel wzbogacanie i udoskonalanie naszych zasobów online, ale coraz częściej – gdy wydawcy i agenci przedstawiają nam kolejne oferty „nie do odrzucenia” po super promocyjnej cenie – pojawia się pytanie: czy warto? Stajemy wówczas wobec dylematów: czy zakup kolejnej bazy danych lub kolekcji czasopism online można uznać za niezbędny i czy są jakieś granice wydatków na gromadzenie źródeł cyfrowych? Władze Akademii Medycznej w Gdańsku nie zadały nam dotychczas pytania o efektywność i rentowność zakupów, ale mamy świadomość, że malejące ciągle środki przeznaczone na finansowanie nauki i konieczność dokonywania nieustannych oszczędności, takie pytanie mogą wywołać. Z literatury przedmiotu wiemy, że tego typu analizy nie są niczym nowym. Biblioteki na świecie od dawna biorą je pod uwagę przed podjęciem decyzji związanej z gromadzeniem zasobów elektronicznych, wykorzystując jednocześnie do tego celu zintegrowane systemy dostarczające narzędzi do wnikliwej oceny kolekcji zarówno już tych posiadanych, jak i proponowanych do zakupu. [2], [3], [4], [5].

Stawiamy zatem na forum 26. Konferencji Problemowej Bibliotek Medycznych otwarte pytanie: **Czy i jakie są granice inwestowania w dostęp do wiedzy?**

Potrzebę odpowiedzi na powyższe pytanie sprowokował odnotowany w BG AMG w 2006 i 2007 roku spadek liczby pobranych artykułów z pełnotekstowych baz danych (w 2006 r. o 9.194 pobrania w stosunku do roku 2005 r., a następnie w 2007 r. aż o 11.940 w stosunku do roku 2006), przy jednoczesnym znacznym wzroście wydatków na prenumeratę zasobów elektronicznych. Postanowiliśmy zmierzyć się z tym problemem, dokonując analizy ponoszonych kosztów i statystyk wykorzystania posiadanych zbiorów cyfrowych. Prześledziliśmy zgromadzone dane, począwszy od roku 2003, kiedy to rozpoczęliśmy systematyczne wzbogacanie naszej oferty źródeł elektronicznych, wydając jednocześnie na te cele coraz większe środki (wykres 1).

Wykres 1. Zestawienie kosztów zakupu źródeł elektronicznych i liczby pobranych artykułów w ujęciu procentowym w latach 2003-2007 w stosunku do roku wyjściowego

W oparciu o zgromadzone dane statystyczne postaramy się w referacie przeanalizować czynniki, które naszym zdaniem, mogły mieć wpływ na zaistniałe zjawisko. Czynniki te podzieliliśmy na dwie grupy:

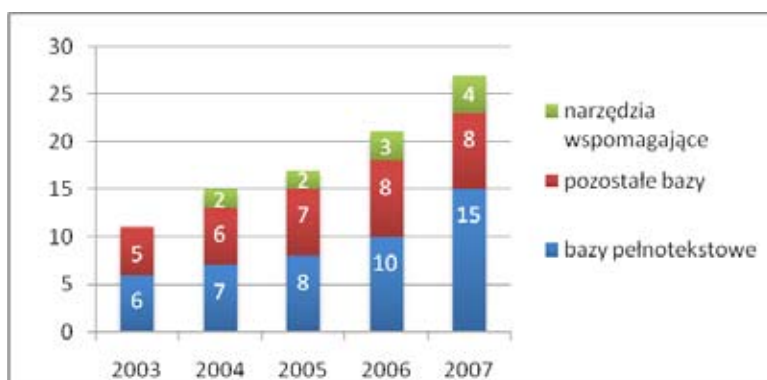
- 1) Czynniki wewnętrzne – związane z funkcjonowaniem Biblioteki:
  - a) prenumerowane źródła elektroniczne:
    - bazy czasopism pełnotekstowych,
    - pozostałe bazy danych,
    - informatyczne narzędzia wspomagające;
  - b) zdalne dostępy do zasobów elektronicznych:
    - do baz *ProQuest Medical Library* i *EBSCOhost*,
    - do wszystkich zasobów poprzez serwer PROXY;
  - c) koszty prenumeraty źródeł elektronicznych;
  - d) struktura i koszty zakupu drukowanych zagranicznych wydawnictw ciągłych;
  - e) statystyki wykorzystania baz danych;

- f) oferta szkoleniowa i prowadzone przez Bibliotekę działania informacyjno-marketingowe.
- 2) Czynniki zewnętrzne – związane z funkcjonowaniem Uczelni:
- a) struktura zatrudnienia;
  - b) aktywność naukowa pracowników Uczelni:
    - liczba publikacji w czasopismach polskich i zagranicznych,
    - wartość naukowa opublikowanego dorobku,
    - doktoraty i habilitacje pracowników AMG.

1. Analiza czynników wewnętrznych

a) prenumerowane źródła elektroniczne

Na przestrzeni lat 2003-2007 w ofercie BG AMG znalazło się łącznie: 27 baz danych, w tym 16 baz pełnotekstowych oraz 4 narzędzia wspomagające, w sumie 31 źródeł elektronicznych (wykres 2). Liczba baz danych i informatycznych narzędzi pomocniczych wzrosła w okresie ostatnich pięciu lat prawie trzykrotnie: z 11 (w 2003 r.) do 27 (w 2007 r.), przy czym liczba baz czasopism pełnotekstowych ponad dwukrotnie (z 6 do 15 kolekcji).

Wykres 2. Struktura źródeł elektronicznych BG AMG w latach 2003-2007

W badanym okresie, ze względu na małe zainteresowanie użytkowników, zrezygnowano z prenumeraty archiwów online *Dziennika Bałtyckiego* oraz baz *Current Contents Life Sciences on Diskette* i *Swets Wise*. Zmieniony został również model subskrypcji bazy *Journal Citation Reports (JCR)* z wersji na CD-ROM-ie na wersję online, dostępną w całej sieci AMG. Dla potrzeb Oddziału Czasopism zakupiono dostęp do bazy *ISSN Online* oraz *Ulrich's Serials Analysis System* (w pakiecie z *Ulrich's Periodical Directory*, udostępnianym w sieci AMG). Wybrane moduły bazy *The Cochrane Library* oferowane przez firmę OVID – *Evidence Based Medicine Reviews (EBMR)* prenumerowano tylko w 2006 r.; po sfinansowaniu przez Ministerstwo Zdrowia Narodowego Dostępu do Biblioteki Cochrane w 2007 r. dalszy jej zakup był nieuzasadniony. Szczegółowe

zestawienie źródeł elektronicznych prenumerowanych przez BG AMG w latach 2003-2007 zawiera tabela 1.

LP.	BAZA/SERWIS	2003	2004	2005	2006	2007
BAZY PEŁNOTEKSTOWE						
1	Dziennik Bałtycki archiwum online	OIN i B*	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.
2	Elsevier ScienceDirect	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
3	SpringerLink	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
4	Blackwell Synergy	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
5	Nature Medicine (online only)	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
6	Nature Genetics (online only)	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
7	ProQuest Medical Library	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
8	EiFL EBSCO	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
9	Your Journals@Ovid	nie pren.	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
10	Harrison's Online	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG
11	WileyInterscience	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG
12	Nature Online	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG
13	Science Online	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG
14	European Pharmacopoeia	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG
15	E-Books Ovid	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG
16	Annual Reviews	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG
POZOSTAŁE BAZY						
17	SwetsWise	sieć AMG	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.
18	Current Contents: Life Science	OIN i B	OIN i B	OIN i B	nie pren.	nie pren.
19	EMBASE	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
20	Polska Bibliografia Lekarska	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
21	Journal Citation Reports	OIN i B	OIN i B	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
22	ISSN online	nie pren.	BG AMG	BG AMG	BG AMG	BG AMG
23	Beilstein	nie pren.	Wydz. Farm.	Wydz. Farm.	Wydz. Farm.	Wydz. Farm.
24	SCOPUS	nie pren.	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
25	Dostęp do kartoteki MeSH	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG
26	Ulrich's Periodicals Directory i Ulrich's Serials Analysis System	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.	BG AMG
27	EBMR	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG	dostęp krajowy

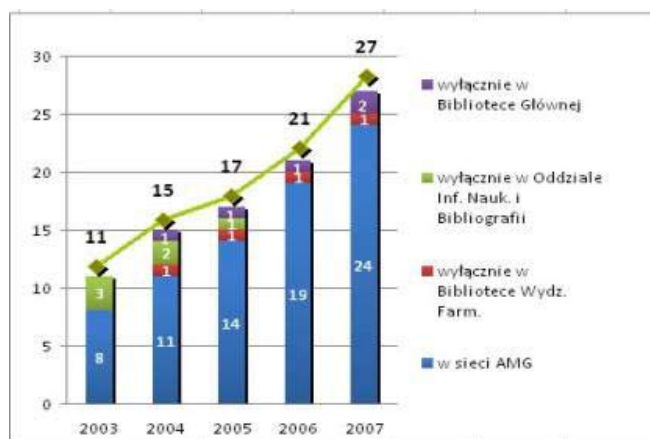
NARZĘDZIA WSPOMAGAJĄCE						
28	doc@med	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
29	A-to-Z	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG	sieć AMG
30	Link Source	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG	sieć AMG
31	RefWorks	nie pren.	nie pren.	nie pren.	nie pren.	sieć AMG

Tabela 1. Zestawienie źródeł elektronicznych prenumerowanych przez BG AMG w latach 2003-2007 (* Oddział Informacji Naukowej i Bibliografii)

Komentując dane zawarte w tabeli należy podkreślić, że byliśmy jedną z pierwszych bibliotek w Polsce, która zakupiła listę *AtoZ* (firmy *EBSCO*) i program *RefWorks*. Za trafną uważamy decyzję o udziale w konsorcjum *SCOPUS* od początku jego zawiązania, tj. od 2005 r., bowiem ta baza danych oraz baza *Elsevier ScienceDirect* cieszą się wśród naszych użytkowników największą popularnością. Aby umożliwić szybki dostęp z baz bibliograficznych i bibliograficzno-abstraktowych do pełnych tekstów artykułów zdecydowaliśmy się na zakup w firmie *EBSCO* narzędzia linkującego *LinkSource*. Od 2004 r. wzbogaciliśmy posiadane zasoby cyfrowe o kolekcję książek elektronicznych, modyfikowaną corocznie na bazie statystyk wykorzystania; obecnie kolekcja liczy 16 tytułów.

b) zdalne dostępy do zasobów elektronicznych

Intencją Biblioteki jest zapewnienie dostępu do prenumerowanych baz jak największej liczbie uprawnionych użytkowników, stąd od 2004 r. prawie wszystkie zasoby elektroniczne są udostępniane w sieci Akademii Medycznej, którą objęte są: Biblioteka Główna, Międzyuczelniany Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, Biblioteka Wydziału Farmaceutycznego oraz wszystkie wydziały, kliniki i zakłady AMG (wykres 3).

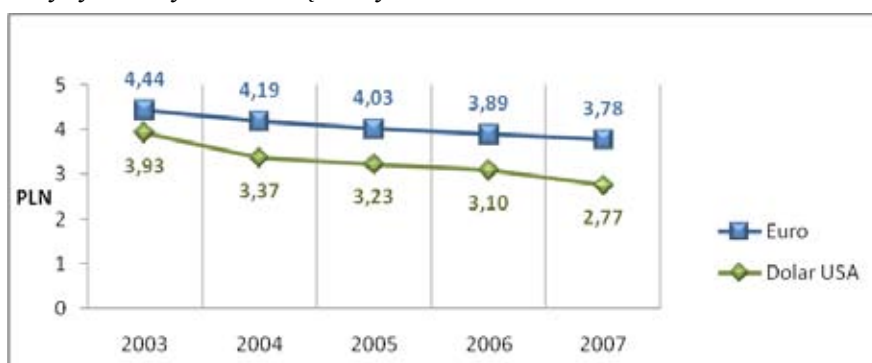

Wykres 3. Liczba źródeł elektronicznych ze względu na sposób udostępniania

Sukcesywnie wprowadzaliśmy możliwość uzyskania zdalnego dostępu do baz z komputerów spoza sieci AMG, w tym z komputerów domowych. Początkowo usługa ta dotyczyła bazy *ProQuest Medical Library* (od 2004 r.) i baz *EBSCOhost* (od 2005 r.). W lutym 2006 r. uruchomiliśmy dostęp do zasobów elektronicznych autoryzowany poprzez serwer pośredniczący (PROXY). Dzięki temu, niemal wszystkie zasoby dostępne są dla uprawnionych użytkowników AMG, tj. pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, dydaktycznych, doktorantów i studentów począwszy od III roku studiów. Do końca 2007 r. z ww. usług dostępu skorzystało ponad 1.400 użytkowników.

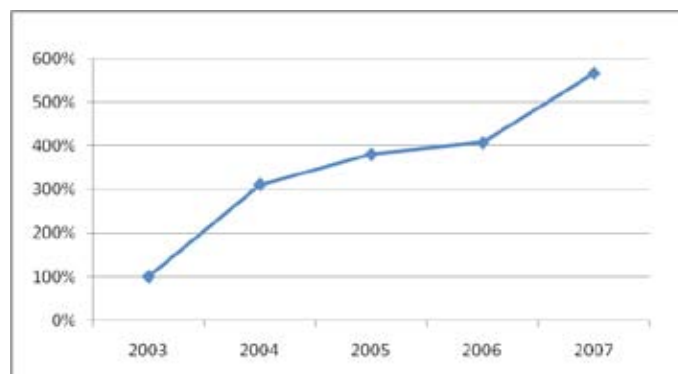
c) koszty prenumeraty źródeł elektronicznych

Analizując koszty zakupu zasobów nabywanych w okresie 2003-2007, nie można pominąć faktu, że waluty obce, w których dokonywano płatności (euro i dolar amerykański), traciły na wartości (wykres 4), obniżając realną cenę zakupu zarówno drukowanych zagranicznych wydawnictw ciągłych, jak i źródeł elektronicznych, działały tym samym na naszą korzyść.

Wykres 4. Uśrednione kursy walut w latach 2003-2007

Pomimo sprzyjającej sytuacji na rynku walutowym, wynikającej ze stałego spadku kursu walut – dolar USA osłabił się prawie o 30%, a euro o 15% w stosunku do złotego – w badanym okresie koszty zakupu źródeł informacji naukowej znacząco rosły (wykres 5).

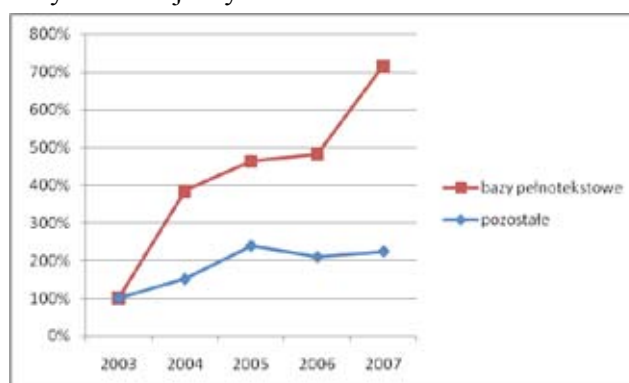

Wykres 5. Procentowy wzrost wydatków na źródła elektroniczne w poszczególnych latach w odniesieniu do kosztów z 2003 r.

Zwiększone wydatki na zasoby elektroniczne w 2004 r. to w głównej mierze pełny koszt udziału naszej Biblioteki w konsorcjum *Elsevier ScienceDirect*¹ oraz należność za udział w konsorcjum *ProQuest Medical Library*. W tym samym roku na Bibliotekę przerzucono także koszt zakupu bazy *Beilstein*, która w latach poprzednich była finansowana z budżetu Wydziału Farmaceutycznego i wyłącznie tam udostępniana.

Kolejny znaczący wzrost wydatków odnotowano w 2007 r. Spowodowany był on decyzją Rady Bibliotecznej o zakupie czasopism: *Nature*, *Science* i *Annual Reviews Biomedical Collection* bezpośrednio na platformie wydawcy.

Decydującą jednak przyczyną wzrostu wydatków w 2007 roku była zmiana modelu opłaty za udział w konsorcjum *WileyInterscience* (zwiększyła się opłata za dostęp online, przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów opłaty za prenumeratę drukowaną). Dynamikę wydatków BG AMG na zakup baz czasopism pełnotekstowych i pozostałych źródeł elektronicznych ilustruje wykres 6.

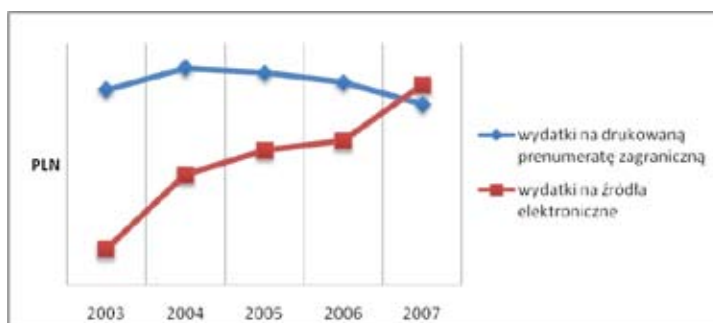
Wykres 6. Procentowy wzrost wydatków na zakup baz czasopism pełnotekstowych i pozostałych źródeł elektronicznych w stosunku do roku 2003

¹ Do konsorcjum przystąpiono w IV kwartale 2003, stąd w 2003 r. opłata tylko za ten okres.

Wykres uwidacznia stałą tendencję wzrostu kosztów zakupu baz czasopism pełnotekstowych w stosunku do kosztów zakupu pozostałych źródeł. Na prenumeratę czasopism online w roku 2007 wydaliśmy ponad sześć razy więcej niż w roku 2003.

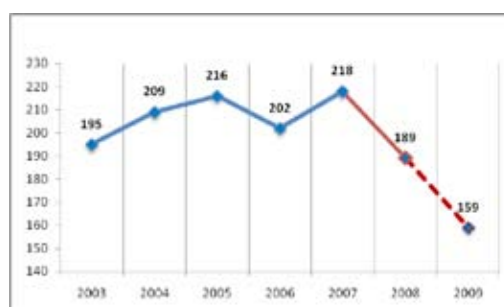
d) struktura i koszty zakupu drukowanych zagranicznych wydawnictw ciągłych

Od 2004 roku rosnącym wydatkom na źródła elektroniczne towarzyszy trend do pomniejszania wydatków na prenumeratę drukowanych czasopism zagranicznych (wykres 7), obserwowany także w innych bibliotekach.

Wykres 7. Zestawienie wydatków BG AMG na prenumeratę drukowaną i źródła elektroniczne

Jak wynika z powyższego wykresu, wydatki na zakup źródeł elektronicznych z roku na rok rosły w sposób dynamiczny, podczas gdy koszty prenumeraty drukowanych czasopism zagranicznych zmniejszały się bardzo wolno. W 2007 roku po raz pierwszy opłaty związane z zakupem zasobów cyfrowych w naszej Bibliotece były wyższe od kosztów nabycia zagranicznych czasopism naukowych w wersji print. Zmniejszenie wydatków na prenumeratę drukowaną było możliwe dzięki zakupowi części tytułów (57 z 218) po cenach zniżkowych DDP oraz korzystnej ofercie przetargowej. Ilościowe zmiany w naszej kolekcji czasopism zagranicznych w wersji drukowanej przedstawia wykres 8.

Wykres 8. Liczba tytułów w zagranicznej prenumeracie drukowanej

Z wykresu wynika, że w latach 2003-2005 liczba tytułów czasopism zagranicznych w prenumeracie drukowanej rosła. Komentując ten fakt należy wyjaśnić, że:

- w 2003 roku w strukturę AMG włączony został Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni i BG AMG przejęła jego Bibliotekę. W związku z powyższym w 2004 roku do naszej prenumeraty dołączone zostały czasopisma związane z profilem Instytutu,
- część dodatków do czasopism przekształciła się w samoistne tytuły, w związku z czym uległ zmianie sposób ich akcesjonowania i inwentaryzowania.

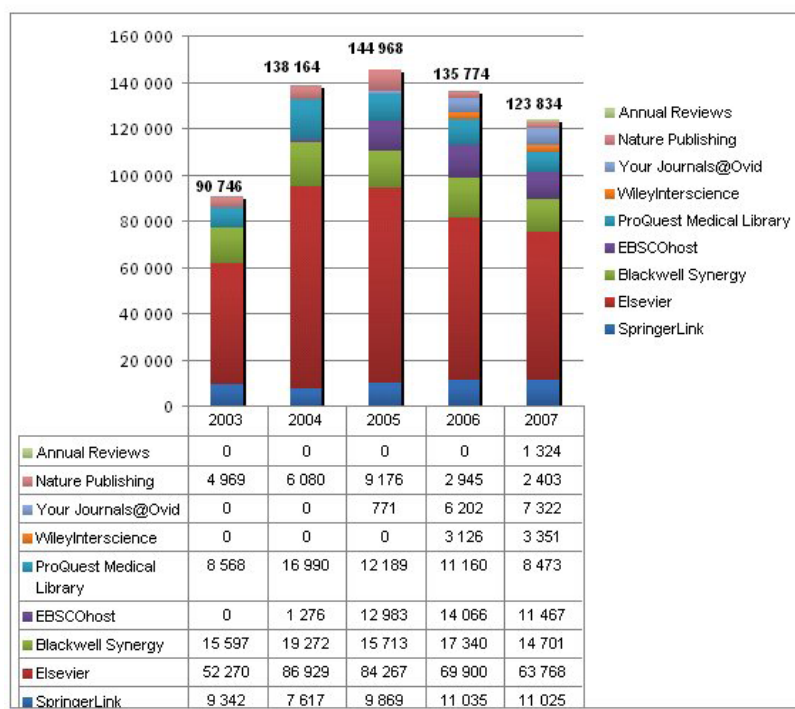
Po spadku w 2006 roku, w kolejnym roku nastąpił wzrost liczby prenumerowanych tytułów. Był to efekt przeprowadzonych przed przetargiem konsultacji ze wszystkimi kierownikami klinik i zakładów AMG, co doprowadziło do weryfikacji dotychczasowej kolekcji. Pracownicy naukowcy zgłosili, wraz z uzasadnieniem, nowe periodyki do prenumeraty drukowanej, jednocześnie wskazując do skreślenia tylko 2 tytuły.

W 2007 roku nie udało się ograniczyć liczby prenumerowanych zagranicznych czasopism drukowanych, pomimo przedłożonej Radzie Bibliotecznej propozycji rezygnacji z tych tytułów, które dostępne były jednocześnie online w bazach czasopism pełnotekstowych. W tej kwestii Rada, a w szczególności jej przedstawiciele z Wydziału Farmaceutycznego, zaprezentowała zachowawcze stanowisko.

Realną tendencję spadku liczby tytułów potwierdzają natomiast dane za rok bieżący, kiedy to zrezygnowaliśmy z prenumeraty 29 tytułów, oraz planowana na rok 2009 kolejna redukcja o około 30 czasopism drukowanych, przy zachowaniu dostępu do ich wersji elektronicznych. Tego typu posunięcia były możliwe, dlatego że większość wydawców nie uzależnia obecnie udziału w konsorcjach od utrzymania prenumeraty drukowanej, a w związku z kończącą się kadencją Rady Bibliotecznej jej posiedzenie w bieżącym roku nie zostało zwołane.

e) statystyki wykorzystania baz danych

Zbiorcze zestawienie ilości pobranych artykułów z poszczególnych baz czasopism pełnotekstowych przedstawia wykres 9.

Wykres 9. Liczba pobranych artykułów w bazach czasopism pełnotekstowych

Powyższe zestawienie pokazuje, że ogólna liczba pobranych artykułów do 2005 roku rosła, a od 2006 r. stale maleje. Słabsze wykorzystanie zaobserwowano prawie we wszystkich bazach. Zauważalne jest ono zwłaszcza w przypadku baz *ProQuest Medical Library*, *Elsevier ScienceDirect* oraz tytułach grupy *Nature Publishing*². Wyjątkiem jest baza *Your JournalsOvid*, której statystyki wykazują wzrost liczby pobranych artykułów (o 1.120), co zapewne związane jest z rozszerzeniem liczby tytułów dostępnych w ramach tej kolekcji.

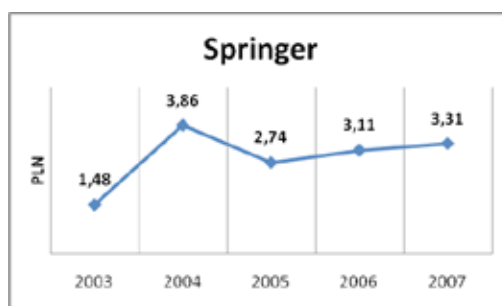
Zdajemy sobie oczywiście sprawę, że analiza wykorzystania baz byłaby pełniejsza, gdyby wskazywała także aktywność użytkowników w zakresie np. liczby logowań, liczby zapytań wyszukiwawczych czy też liczby przeglądanych abstraktów. Ze względu na brak ujednoliconego systemu pomiaru wykorzystania źródeł elektronicznych – nie wszyscy dostawcy stosowali w analizowanym przez nas okresie standard COUNTER – tego typu dane nie mogły zostać ujęte w niniejszym opracowaniu. Stąd, szacując poniżej wskaźnik rentowności, braliśmy pod uwagę tylko koszt pobrania

² W latach 2004-2005 uzyskaliśmy bezpłatne dostępy testowe do pełnej kolekcji czasopism grupy Nature, stąd tak wysokie statystyki wykorzystania.

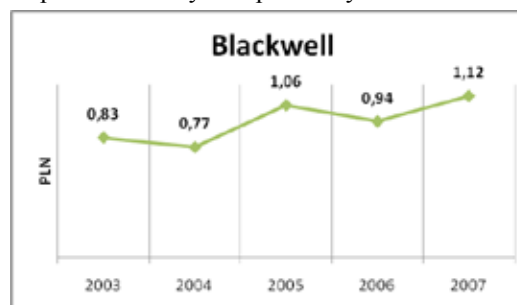
1 artykułu³, dzieląc rzeczywistą cenę zakupu danej bazy przez liczbę pobranych z niej pełnych tekstów publikacji (wykresy 10-14).

Wykres 10. Koszt pobrania 1 artykułu przez użytkownika BG AMG z bazy *Elsevier ScienceDirect*

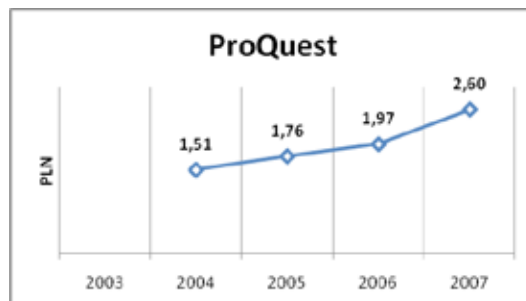

Wykres 11. Koszt pobrania 1 artykułu przez użytkownika BG AMG z bazy *Springer*

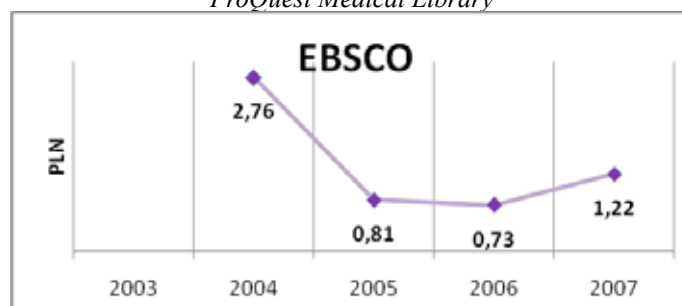

Wykres 12. Koszt pobrania 1 artykułu przez użytkownika BG AMG z bazy *Blackwell Synergy*

³ Prawidłowa pełna kalkulacja kosztów powinna uwzględniać koszt pobrania 1 artykułu (*cost-per-view*), koszt 1 wyszukiwania (*cost-per-search*) oraz 1 przeglądane abstraktu (*cost-per-viewing-abstracts*). [6]

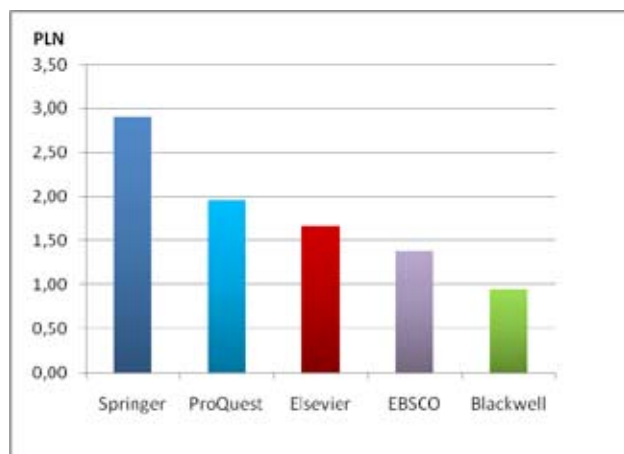
Wykres 13. Koszt pobrania 1 artykułu przez użytkownika BG AMG z bazy *ProQuest Medical Library*

Wykres 14. Koszt pobrania 1 artykułu przez użytkownika BG AMG z baz *EBSCOhost*

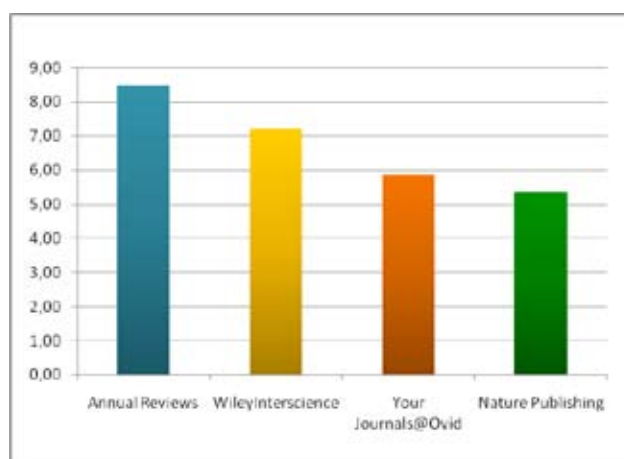
Powyższe wykresy bardzo wyraźnie pokazują, że w 2007 roku, w stosunku do roku 2003, koszt pobrania artykułu zdrożał we wszystkich bazach, z wyjątkiem baz *EBSCOhost*. Największy wzrost odnotowano w bazie *Elsevier ScienceDirect* – ponad ośmiokrotny⁴ oraz w bazie *Springer* – ponad dwukrotny. W pozostałych bazach wzrost ceny pobranego artykułu był mniejszy i wynosił odpowiednio: *Blackwell Synergy* – o 35%, *ProQuest Medical Library* prawie – o 75%. Jedynie w bazie *EBSCOhost* odnotowano spadek kosztu pobrania 1 artykułu o ponad 50% w stosunku do roku 2004, przy jednocześnie zauważalnej tendencji wzrostowej w roku 2007 w stosunku do roku 2006. Należy podkreślić, że mimo zwiększania się kosztów pobrania jednego artykułu z omawianych powyżej baz danych, nie są one jednak wysokie – nie przekraczają 3 PLN (wykres 15).

⁴ W przypadku bazy Elsevier rzeczywisty wzrost kosztu pobrania artykułu wynosi ok. 70%. Należy bowiem brać pod uwagę dane od 2004 r., tj. od roku opłaty pełnej składki za udział w konsorcjum.

Wykres 15. Uśredniony koszt pobrania 1 artykułu w bazach: *Springer*; *ProQuest Medical Library*; *Elsevier*; *EBSCOhost*; *Blackwell Synergy*, za lata 2003-2007

Uśrednione koszty pobrania 1 artykułu w pozostałych bazach przedstawiono na wykresie 16.

Wykres 16. Uśredniony koszt pobrania 1 artykułu w bazach: *WileyInterscience*, *Your Journals@Ovid*, *Nature Publishing* i *Annual Reviews*

Mimo dość wysokiej ceny pobrania 1 artykułu z bazy *WileyInterscience* czy *Nature Publishing*, koszt ten nie przekraczał 5 euro i był niższy od opłaty za sprowadzenie publikacji poprzez zagraniczny system wypożyczeń międzybibliotecznych np. *Subito* (6-9 euro za artykuł) czy też zakupu artykułu bezpośrednio ze strony wydawcy (średnio ok. 25 USD).

f) oferta szkoleniowa i prowadzone przez Bibliotekę działania informacyjno-marketingowe

Bieżąca informacja o posiadanych przez Bibliotekę zasobach oraz systematyczne szkolenia użytkowników należą do czynników, które mają niewątpliwie duży wpływ na stopień wykorzystania baz danych. W celu zapoznawania użytkowników z oferowanymi źródłami elektronicznymi, Biblioteka stosowała i stosuje następujące działania informacyjno-marketingowe:

- udostępnia na miejscu tradycyjne drukowane informatory i ulotki,
- prezentuje całość informacji o zasobach elektronicznych na stronie internetowej Biblioteki, zawierającej hiperłącza do zasobów, instrukcje użytkowania baz i tutoriale,
- publikuje artykuły w *Gazecie AMG* na temat oferty Biblioteki (wersja online *Gazety* odnotowuje 75 000 wizyt miesięcznie),
- umieszcza ogłoszenia w cyklicznym elektronicznym *Biuletynie Informacyjnym AMG*, rozsyłanym na konta pocztowe pracowników AMG,
- umożliwia subskrypcję ogłoszeń Biblioteki za pomocą kanału RSS, dzięki czemu zainteresowani użytkownicy mają dostęp do informacji z Biblioteki niezwłocznie po ich opublikowaniu na naszej stronie WWW,
- wykorzystuje system mailingów – za pomocą wewnątrzuczelnianej poczty elektronicznej przygotowane przez administratora strony BG AMG informacje docierają do wszystkich lub do wybranych grup odbiorców; w ten sposób powiadamiani są pracownicy naukowci, naukowo-dydaktyczni i dydaktyczni, doktoranci oraz studenci – łącznie prawie 6.000 adresatów,
- przedstawia aktualne ogłoszenia i informacje na prezynterach umieszczonych w oknach budynku Biblioteki; są one dobrze widoczne zarówno z zewnątrz – dla osób wchodzących do naszej siedziby, jak i od wewnątrz – dla czytelników przebywających w holu,
- umożliwia, poprzez narzędzia takie, jak: telefon, poczta elektroniczna, opcja „Zapytaj bibliotekarza” ze strony WWW Biblioteki i komunikator Gadu-Gadu, bieżący i dogodny kontakt z dyżurującym bibliotekarzem.

Dane, dotyczące informacji udzielonych za pomocą narzędzi pozwalających na kontakt z bibliotekarzem w czasie rzeczywistym, gromadzone są dopiero od 2006 roku i wskazują na niemal dwukrotny wzrost ich wykorzystania: w 2006 r. – 1.378 udzielonych informacji, a w 2007 r. – 2.514. Nie posiadamy niestety informacji zwrotnych o tym, skąd użytkownicy czerpią wiadomości o naszych zasobach, gdyż dotychczas Biblioteka nie prowadziła tego typu badań.

Kolejny ważny obszar działania Biblioteki AMG to szkolenie użytkowników. Za działania szkoleniowe odpowiedzialne są: Oddział Informacji Naukowej i Bibliografii oraz, powołany w 2007 roku, sześciuosobowy zespół dydaktyczny.

Nasza oferta obejmowała:

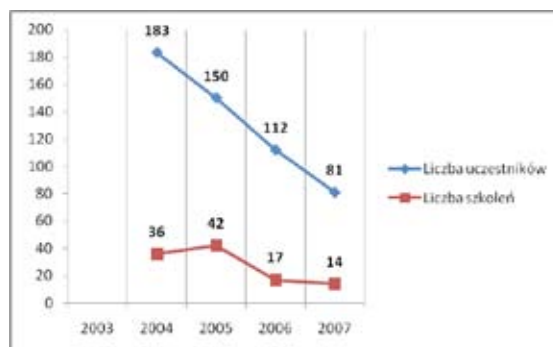
1) Szkolenia w ramach działalności dydaktycznej:

- obowiązkowe zajęcia z naukowej informacji medycznej:
  - dla studentów III roku studiów I° i II roku studiów II° fizjoterapii (od roku akademickiego 2007/2008),
  - dla słuchaczy I roku studiów doktoranckich (od roku 2000),
- zajęcia fakultatywne obejmujące wybrane zagadnienia z naukowej informacji medycznej dla studentów III roku studiów (polsko- i anglojęzycznych) Wydziału Lekarskiego (od roku akademickiego 2006/2007).

2) Pozostałe szkolenia:

- szkolenia grupowe (minimum 5 osób) dla wszystkich zainteresowanych użytkowników, obejmujące jedno z poniższych zagadnień:
  - katalogi biblioteczne,
  - *Polska Bibliografia Lekarska*,
  - bibliograficzno-abstraktowe bazy danych,
  - pełnotekstowe bazy danych; (liczbę przeprowadzonych szkoleń oraz liczbę ich uczestników ilustruje wykres 17),
- szkolenia dla lekarzy i pracowników AMG bezpośrednio w klinikach i zakładach,
- szkolenia z indywidualnym użytkownikiem w Czytelni Informacji Naukowej.

Świadomie pominięto tu analizę tzw. przysposobienia bibliotecznego, czyli obligatoryjnych zajęć dla wszystkich studentów I roku AMG, ponieważ nie obejmuje ono szczegółowych zagadnień z naukowej informacji medycznej.

Wykres 17. Liczba zorganizowanych szkoleń i ich uczestników

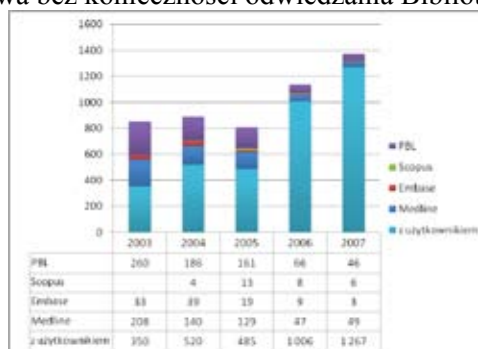

Wykres 18. Statystyka odwiedzin Czytelni Informacji Naukowej

Wykres 17 odzwierciedla słabnące zainteresowanie szkoleniami. Wzrasta natomiast liczba odwiedzin w Czytelni Informacji Naukowej (wykres 18): w stosunku do roku 2003, liczba osób odwiedzających tę Czytelnię wzrosła niemal dwukrotnie, co niewątpliwie dowodzi o zainteresowaniu świadczonymi w tej agendzie usługami i udostępnianymi zasobami.

Oddział Informacji Naukowej i Bibliografii, oprócz świadczenia usług informacyjnych i szkoleniowych, realizuje także kwerendy tematyczne na indywidualne zamówienia użytkowników (wykres 19). Od 2003 roku liczba tych zamówień zdecydowanie maleje, pomimo możliwości zlecenia tej usługi również online, poprzez znajdujący się na stronie WWW Biblioteki formularz elektroniczny. Zestawienia tego typu zamawiali zazwyczaj pracownicy naukowcy, spadek liczby zamówień świadczyć więc może o:

- wzroście kompetencji informacyjnych naszych użytkowników, czyli umiejętności samodzielnego i skutecznego docierania do potrzebnej literatury w oparciu o nasze zasoby,
- szerokim i dogodnym dostępem do zbiorów elektronicznych Biblioteki, zarówno ze stanowisk komputerowych w sieci AMG, jak i spoza Uczelni, w tym z komputerów domowych, co ułatwia znalezienie niezbędnego piśmiennictwa bez konieczności odwiedzania Biblioteki.

Wykres 19. Liczba zrealizowanych w Oddziale Informacji Naukowej i Bibliografii kwerend z baz: Medline, Embase, Scopus, Polska Bibliografia Lekarska

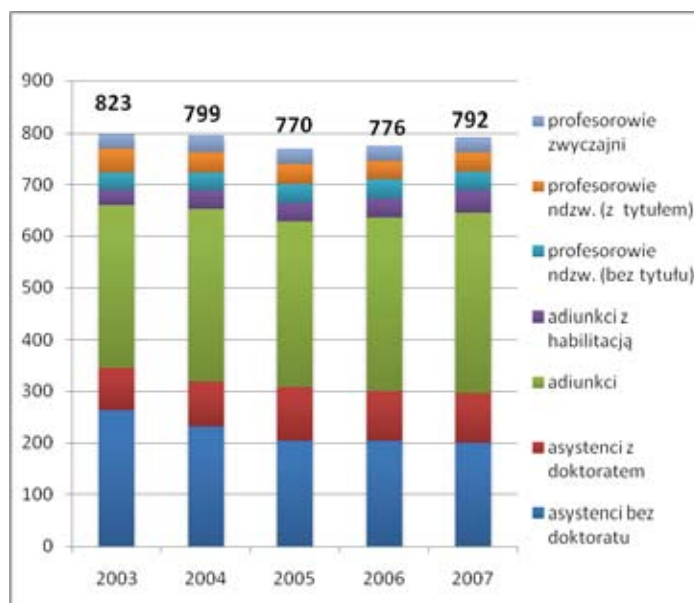

Na znaczący wzrost łącznej liczby wykonanych kwerend w latach 2006-2007 zdecydowany wpływ miały kwerendy zrealizowane z czytelnikiem, czyli takie, na które użytkownik nie złożył pisemnego zamówienia, a wykonał je na miejscu w czytelni z pomocą wykwalifikowanego bibliotekarza. Takie współdziałanie spełnia także ważną funkcję szkoleniową. Pojawienie się nowych kierunków studiów na Wydziale Nauk o Zdrowiu (pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne, fizjoterapia, dietetyka, zdrowie publiczne), kończących się pracą dyplomową, spowodowało wzmożone zainteresowanie studentów poszukiwaniem niezbędnego piśmiennictwa, głównie w bazie *PBL*. Ta grupa użytkowników prowadzi wyszukiwania przy wydatnej pomocy bibliotekarzy w Czytelni Informacji Naukowej. Dodatkowo bardzo dużym zainteresowaniem cieszy się utworzona przez nas i na bieżąco aktualizowana bibliograficzno-pełnotekstowa baza prac magisterskich i licencjackich, udostępniana w tej czytelni.

2. Analiza czynników zewnętrznych

a) Struktura zatrudnienia AMG

Zastanawiając się, czy spadek liczby pobranych artykułów może być spowodowany zmniejszeniem liczby pracowników naukowych bądź zmianą struktury zatrudnienia, analizie poddaliśmy też środowisko akademickie naszej Uczelni, co ilustruje wykres 20.

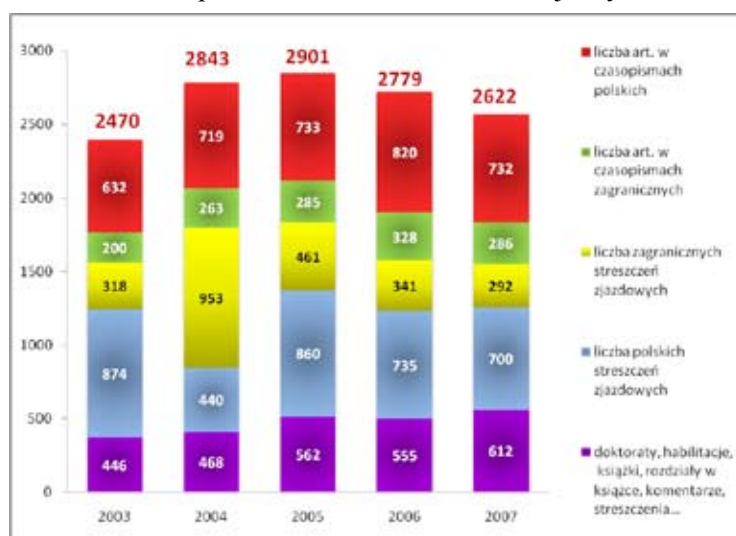

Wykres 20. Zatrudnienie w AMG w liczbie osób zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy według stanowisk

Z wykresu wynika, że w 2006 i 2007 r. odnotowano niewielki wzrost zatrudnienia pracowników naukowych, a więc nie może to być przyczyną spadku wykorzystania udostępnianych przez Bibliotekę zasobów elektronicznych.

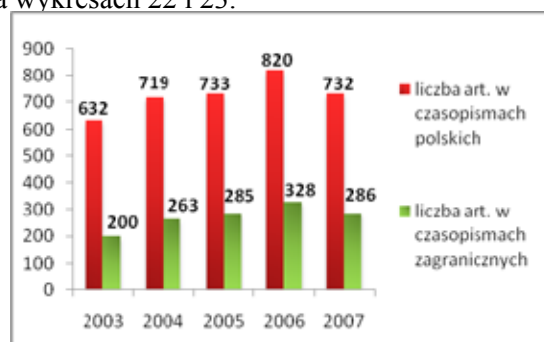
b) aktywność naukowa pracowników Uczelni

Drugim analizowanym przez nas czynnikiem zewnętrznym w badanym okresie była aktywność naukowa pracowników AMG, co ilustruje wykres 21.

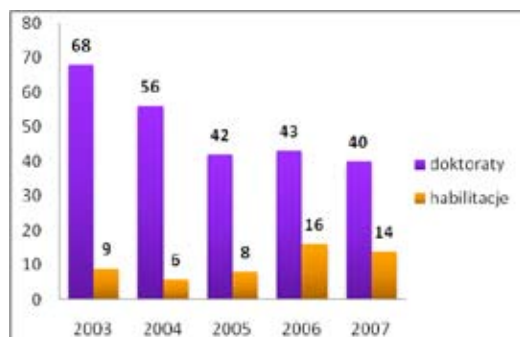

Wykres 21. Aktywność naukowa pracowników AMG – liczba publikacji ogółem

Ogólna liczba publikacji pracowników AMG osiągnęła ekstremum w 2005 roku, podobnie jak liczba pobranych artykułów. Następnie w 2006 roku spadła o 122 publikacje, a w 2007 o kolejne 157 publikacji. Bardziej szczegółowo ważniejsze typy publikacji przedstawiono na wykresach 22 i 23.

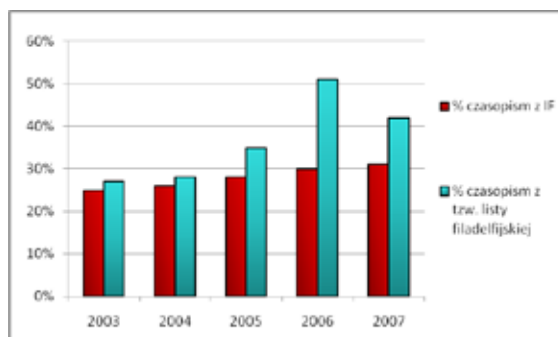
Wykres 22. Liczba artykułów autorstwa pracowników AMG w czasopiśmie polskim i zagranicznym

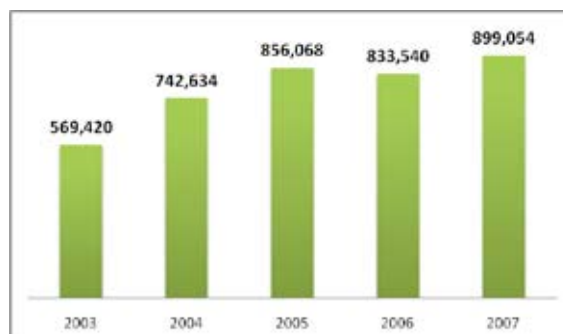
Wykres 23. Liczba prac doktorskich i habilitacyjnych pracowników AMG

Liczba pełnych artykułów opublikowanych zarówno w czasopiśmie polskich, jak i zagranicznych, stale rosła do 2006 roku, a w 2007 wróciła do poziomu z roku 2005. W przypadku prac doktorskich, tendencję spadkową odnotowano w trzech pierwszych latach badanego okresu, po których nastąpiło ustabilizowanie liczby doktoratów na poziomie około 40 prac rocznie. W odniesieniu do habilitacji należy zauważyć, że ich liczba od 2004 r. rosła.

Kolejnym ważnym elementem naszej analizy jest wartość naukowa czasopism, w których publikowali pracownicy AMG (wykres 24) oraz jak powstały w tych latach dorobek przełożył się na wartość wskaźnika *Impact Factor* dla całej Uczelni (wykres 25).

Wykres 24. Udział (w %) artykułów pracowników AMG opublikowanych w czasopiśmie polskich i zagranicznych, które posiadają *Impact Factor* oraz czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej w ogólnej liczbie opublikowanych artykułów

Wykres 25. Łączna wartość *Impact Factor* dla całej Uczelni (tylko pełne publikacje)

Z wykresów 24 i 25 wynika, że w okresie objętym badaniami zwiększał się procent artykułów autorstwa pracowników AMG, ukazujących się w czasopiśmie posiadających *Impact Factor (IF)*, co do 2005 roku przekładało się bezpośrednio na wzrost łącznej wartości *Impact Factor* dla całej Uczelni. W 2006 roku, mimo wzrostu liczby artykułów opublikowanych w czasopiśmie z listy filadelfijskiej i z punktacją *IF*, łączna wartość tego wskaźnika w skali całej Uczelni zmalała, aby w roku 2007 ponownie wzrosnąć. Z pewnością na wzrost *IF* dla całej Uczelni w ostatnim roku badanego okresu miał wpływ fakt, że pracownicy AMG opublikowali swoje artykuły w czasopiśmie o większej wartości *IF*, np. w roku 2006 w czasopiśmie o $IF \geq 10$ opublikowano 4 prace, a w roku 2007 aż 12. Przypuszczamy, że pewien wpływ na wybór czasopiśmie, w których autorzy chcieliby zamieścić swoje prace, ma dostępność online bazy *Journal Citation Reports*.

Wnioski

- I. W oparciu o przeprowadzoną analizę możemy stwierdzić, że powodów spadku liczby pobranych artykułów należy doszukiwać się raczej w czynnikach zewnętrznych, niezależnych od Biblioteki. W okresie objętym badaniami intensywnie wzbogacaliśmy bowiem ofertę zasobów wydawnictw elektronicznych, zarówno baz danych, jaki narzędzi ułatwiających korzystanie z tych baz. Wraz z nią poszerzaliśmy działalność szkoleniową. Prowadziliśmy także różnorodną i szeroko zakrojoną akcję informacyjną oraz marketingową, wykorzystując przy tym nowoczesne nośniki informacji i narzędzia usprawniające kontakt pomiędzy użytkownikiem i bibliotekarzem. Mimo tych wszystkich działań zaobserwowaliśmy brak zainteresowania środowiska AMG ofertą szkoleniową Biblioteki. Spadła także liczba publikacji pracowników naszej Akademii. Być może wpływ na spadek aktywności naukowej miał kryzys w służbie zdrowia oraz strajki, które w Gdańsku w 2007 roku przybrały charakter szczególnie gwałtowny

i długotrwały. Mogło to wpłynąć demobilizująco na naszą kadrę naukowo-dydaktyczną.

W ustaleniu, czy spadek zainteresowania udostępnianymi przez naszą Bibliotekę źródłami elektronicznymi jest zjawiskiem tymczasowym, czy też trendem zapowiadającym „kryzys” w korzystaniu z nowoczesnych form informacji naukowej, pomocna będzie z pewnością statystyka za rok bieżący i lata kolejne.

II. Mamy świadomość, że do pełnej oceny zaistniałego zjawiska niezbędne będą także dodatkowe dane, z których najważniejsze to:

- pełniejsza statystyka aktywności użytkowników przy korzystaniu z baz danych, czyli liczba logowań, wyszukiwań, przejranych abstraktów. W zasobach elektronicznych, oprócz pełnych tekstów, znajdują się także inne wartościowe naukowo materiały (patenty, streszczenia książek, referaty z materiałów konferencyjnych). Spadek liczby pobranych artykułów nie jest jedynym miernikiem wykorzystania i nie w pełni odzwierciedla zainteresowanie zasobami elektronicznymi,
- liczba pracowników naukowych posiadających indywidualne dostępy do pojedynczych tytułów czasopism w wersji elektronicznej lub całych kolekcji z racji np. członkostwa w komitetach redakcyjnych lub towarzystwach naukowych i nie korzystających z zasobów elektronicznych Biblioteki,
- opinie użytkowników na temat ofert zasobów elektronicznych i szkoleń oraz działań informacyjno-marketingowych i promocyjnych Biblioteki.

Dane dotyczące szeroko rozumianych potrzeb użytkowników i ich satysfakcji z oferowanych przez Bibliotekę zasobów, usług i sposobu funkcjonowania, mamy nadzieję pozyskać w ramach programu badawczego, jaki zamierzamy rozpocząć w 2009 roku.

III. Jednym z efektów przeprowadzonej przez nas analizy jest oszacowanie kosztu pobrania pojedynczego artykułu z poszczególnych baz danych. W przypadku znacznej większości baz, koszt ten jest nadal znacząco niższy niż pozyskanie poszukiwanej publikacji innymi drogami. Dodatkowo należy podkreślić, iż możliwość dotarcia do potrzebnej informacji 24 godziny na dobę, przez 7 dni w tygodniu, pozwala naszemu użytkownikowi na zaoszczędzenie cennego czasu i uniknięcie zbędnych formalności. Jest to ogromna wartość, którą trudno jednoznacznie zmierzyć i wycenić, szczególnie w przypadku tak wyjątkowej dziedziny nauki, jaką jest medycyna.

Granice inwestowania z pewnością określa kondycja finansowa Uczelni, bowiem to Akademia przydziela budżet na działalność Biblioteki. W związku z tym nie zdziwi nas, jeśli władze AMG zechcą uzyskać informację o wymiernych efektach dotychczas poczynionych zakupów źródeł

elektronicznych Ekonomiczny wskaźnik zwrotu z inwestycji (z ang. *return on investment – ROI*), pomagający ustalić korzyści płynące z inwestycji w rozwiązania technologiczne zaczęto już stosować na świecie także w odniesieniu do bibliotek [7], [8]. Naszą uwagę zwrócił raport podsumowujący roczne badania przeprowadzone w *University of Illinois at Urbana-Champaign, USA* [9], gdzie do wyliczenia *ROI* zbadano, w jakim stopniu zasoby elektroniczne biblioteki przyczyniły się do uzyskania nowych grantów⁵.

Częściową analizę kosztów przeprowadzoną w niniejszym referacie traktujemy zatem jako element zakrojonych na większą skalę badań, mających na celu wyliczenie wskaźnika *ROI* w odniesieniu do naszej Biblioteki.

IV. Osobną kwestią są zyski niemierzalne finansowo. Uwzględnienia wymagają wszystkie pozostałe korzyści, jakie wynikają z posiadania ważnego, aczkolwiek kosztownego zasobu: akredytacje dla Uczelni, jej prestiż i ranga oraz znaczenie dla całego regionu.

A może wiedza jest bezcenna? Szczególnie w takiej dziedzinie jak medycyna, której obszarem działania jest człowiek, jego zdrowie i życie...

Bibliografia

[1] K i e r u n k i rozwoju Biblioteki Głównej AMG w latach 2005-2010, [on-line] [dostęp 23 czerwca 2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.biblioteka.amg.gda.pl/index.php?action=strona&id=120>

[2] K a s z p e r Aleksandra, W a g a Małgorzata: Wykorzystanie elektronicznych źródeł informacji a ich finansowanie w uczelni na bazie doświadczeń Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, [on-line] [dostęp 23 czerwca 2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.univ.rzeszow.pl/biblioteka/relacja/ref/kaszper.pdf>

[3] O s i e w a l s k a Anna, O s i e w a l s k i Jacek: Próba oceny efektywności kosztowej polskich bibliotek akademickich. In *Biuletyn EBIB* [on-line] 1999 nr 3 [dostęp 23 czerwca 2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib03/efektywn.html>

[4] S o b i e l g a Jolanta: Kilka uwag o ekonomicznych aspektach badań nad funkcjonowaniem biblioteki. In *Biuletyn EBIB* [on-line] 1999 nr 3 [dostęp 23 czerwca 2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://ebib.oss.wroc.pl/arc/e003-07.html>

[5] B a t i H.: Cost-benefit analysis of electronic information resources: an evaluation of the Middle East Technical University Library. In *E-LIS* [on-line] 2006 [dostęp 23 czerwca 2008].

[6] How to make decisions regarding database subscriptions. [on-line] [dostęp 23 czerwca 2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://eprints.rclis.org/archive/00009435/01/evaluatingdatabases.pdf>

[7] H o l s t r o m John: The return on investment of electronic journals - It is a matter of time. *D-Lib Magazine* 2004 Vol. 10 nr 4

[8] W h i t e Larry Naash: An old tool with potential new uses: Return on investment. *Bottom Line: managing Library Finances* 2007 Vol. 20 nr 1 s. 5-9

---

⁵ Założono, że składając projekt grantu trzeba go udokumentować, m.in. dołączając niezbędną bibliografię, tworzoną w oparciu o zasoby elektroniczne biblioteki. Okazało się, że za każdy dolar zainwestowany w bibliotekę w 2006 r. otrzymano zwrot 4,48 USD w zysku z grantu. Prace nad raportem trwały rok i wymagały ścisłej współpracy władz uczelni, pracowników naukowych i biblioteki

[9] L u t h e r John: University investment in the library: What's the return? In *Elsevier Library Connect White Paper* [on-line] 2008 [dostęp 23 czerwca 2008]. Dostępny w World Wide Web: <http://libraryconnect.elsevier.com/whitepapers/0108/lcwp010801.html>

**JAKIE SĄ GRANICE
INWESTOWANIA
W DOSTĘP DO WIEDZY?**

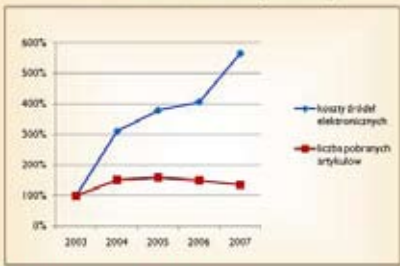
**ANALIZA KOSZTÓW ZAKUPU
I STATYSTYK WYKORZYSTANIA
ZASOBÓW ELEKTRONICZNYCH
W BIBLIOTECE GŁÓWNEJ
AKADEMII MEDYCZNEJ W GDAŃSKU
W LATACH 2003-2007**

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

JAKIE SĄ GRANICE INWESTOWANIA W DOSTĘP DO WIEDZY?

Zestawienie kosztów zakupu źródeł elektronicznych i liczby pobranych artykułów
w ujęciu procentowym w latach 2003-2007
w stosunku do roku wyjściowego

- prawie sześciokrotny wzrost wydatków
- 15 % spadek wykorzystania w ostatnich 2 latach

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA ZAISTNIAŁE ZJAWISKO

26. KONFERENCJA PROBLEMATYKA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

PRENUMEROWANE ŹRÓDŁA ELEKTRONICZNE

Struktura źródeł elektronicznych BG AMG w latach 2003-2007

• łącznie udostępniano 25 baz
oraz 4 narzędzia informatyczne

26. KONFERENCJA PROBLEMATYKA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

ZDALNE DOSTĘPY DO ZASOBÓW ELEKTRONICZNYCH

- od 2004 r. do *ProQuest Medical Library*
- od 2005 r. do *EBSCOhost*
- od lutego 2006 r. do wszystkich zasobów elektronicznych BG AMG poprzez serwer pośredniczący (PROXY)

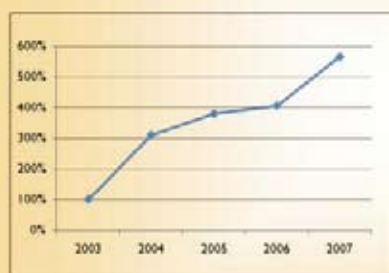

Do końca 2007 r. dostępny przydzielono 1.400 użytkownikom

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2009 r.

KOSZTY PRENUMERATY ŹRÓDEŁ ELEKTRONICZNYCH

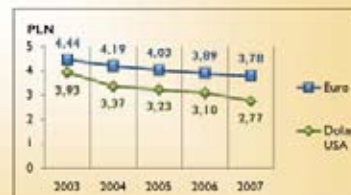
Procentowy wzrost wydatków na źródła elektroniczne w poszczególnych latach w odniesieniu do kosztów z 2003 r.

WYKRES 3

* prawie sześciokrotny wzrost wydatków

Średnie kursy walut w latach 2003-2007

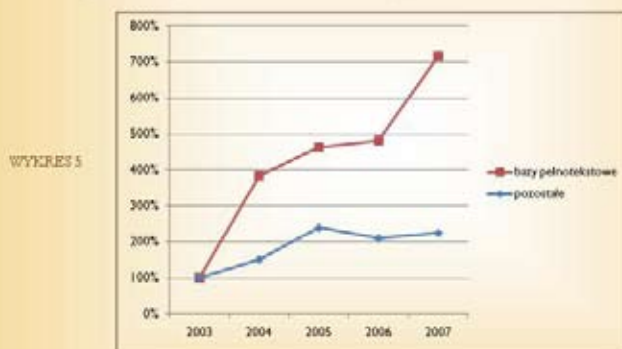

WYKRES 4

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2009 r.

KOSZTY PRENUMERATY ŹRÓDEŁ ELEKTRONICZNYCH

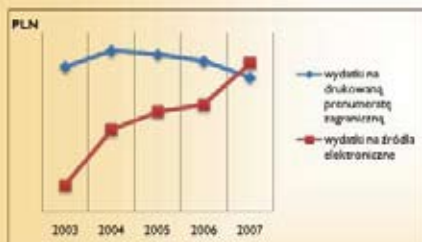
Procentowy wzrost wydatków
na zakup baz czasopism pełnotekstowych
i pozostałych źródeł elektronicznych w stosunku do roku 2003

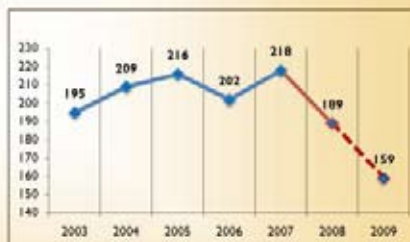
26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

STRUKTURA I KOSZTY ZAKUPU DRUKOWANYCH ZAGRANICZNYCH WYDAWNICTW CIĄGLYCH

Zestawienie wydatków BG AMG
na prenumeratę drukowaną
i źródła elektroniczne

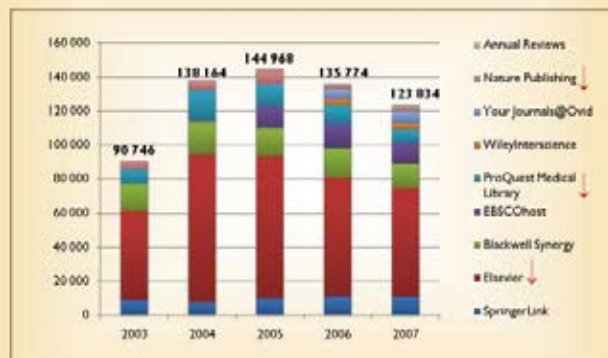
Liczba tytułów w zagranicznej
prenumeracie drukowanej

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

STATYSTYKI WYKORZYSTANIA BAZ DANYCH

Liczba pobranych artykułów z baz czasopism pełnotekstowych

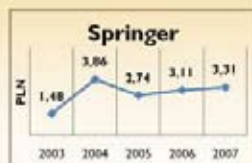
WYKRES 8

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2009 r.

KOSZTY POBRANIA 1 ARTYKUŁU

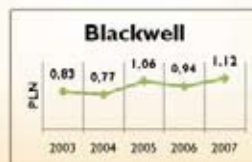
WYKRES 9

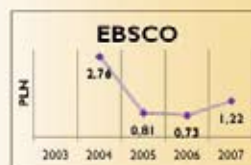
WYKRES 10

WYKRES 11

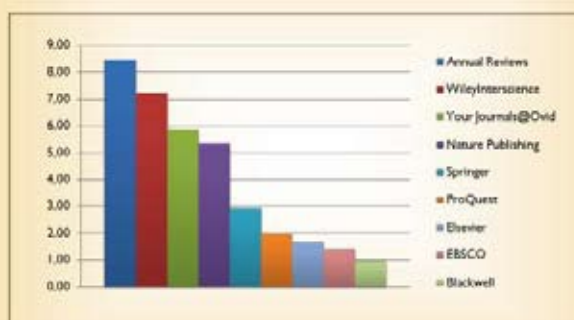
WYKRES 12

WYKRES 13

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2009 r.

ŚREDNI KOSZT POBRANIA 1 ARTYKUŁU W LATACH 2003-2007

WYKRES 14

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZYNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2006 r.

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-MARKETINGOWA

- informatory i ulotki
- strona WWW Biblioteki
- artykuły w *Gazecie AMG* na temat oferty Biblioteki /wersja drukowana i online/
- ogłoszenia w cyklicznym elektronicznym *Buletynie Informacyjnym AMG*
- kanału RSS
- system mailingów
- prezenterach w oknach budynku Biblioteki
- dogodny kontakt z dyżurującym bibliotekarzem poprzez:
  - telefon,
  - pocztę elektroniczną,
  - opcję „Zapytaj bibliotekarza” ze strony WWW Biblioteki
  - i komunikator Gadu-Gadu

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZYNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2006 r.

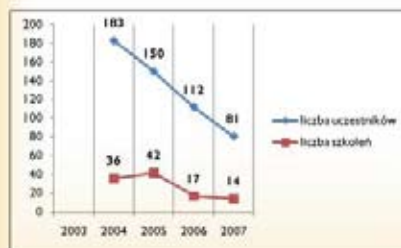
OFERTA SZKOLENIOWA

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

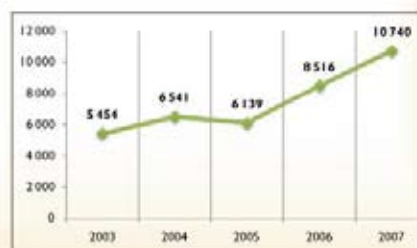
DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWO-INFORMACYJNA

Liczba zorganizowanych szkoleń i ich uczestników

WYKRES 15

Statystyka odwiedzin Czytelnii Informacji Naukowej

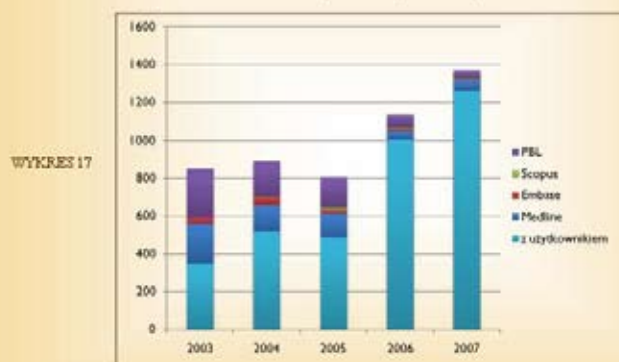

WYKRES 16

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWO-INFORMACYJNA

Liczba zrealizowanych w Oddziale Informacji Naukowej i Bibliografii kwerend z bazy *Medline, Embase, Scopus, Polska Bibliografia Lekarska* oraz kwerend wykonanych z użytkownikiem

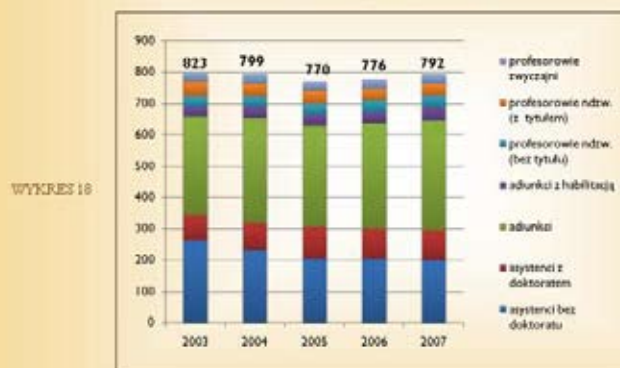

• wzrost liczby kwerend wykonanych z użytkownikiem o ponad 260%

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

STRUKTURA ZATRUDNIENIA W AMG

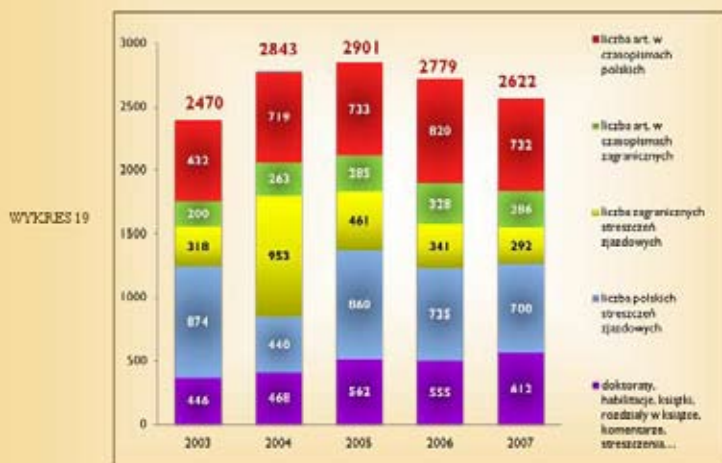
Zatrudnienie w AMG
w liczbie osób zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy
według stanowisk

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

AKTYWNOŚĆ NAUKOWA PRACOWNIKÓW UCZELNI

Liczba publikacji ogółem

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

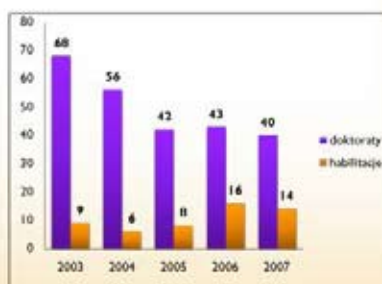
AKTYWNOŚĆ NAUKOWA PRACOWNIKÓW UCZELNI

Liczba artykułów autorstwa pracowników AMG w czasopiśmie polskich i zagranicznych

WYKRES 20

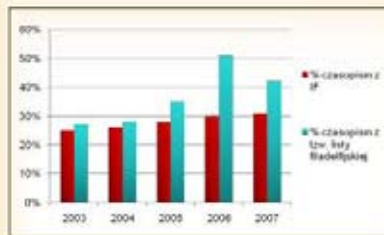
Liczba prac doktorskich i habilitacyjnych pracowników AMG

WYKRES 21

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

WARTOŚĆ NAUKOWA PUBLIKACJI PRACOWNIKÓW UCZELNI

Udział (w %) artykułów pracowników AMG opublikowanych w czasopiśmie z *Impact Factor* polskich i zagranicznych, które posiadają *Impact Factor* oraz czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej w ogólnej liczbie opublikowanych artykułów

WYKRES 22

Lączna wartość *Impact Factor* dla całej Uczelni (tylko pełne publikacje)

WYKRES 23

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

WNIOSEK 1:

Przyczyn omówionego zjawiska należy doszukiwać się raczej w czynnikach zewnętrznych, niezależnych od Biblioteki.

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

WNIOSEK 2:

Do dogłębnej analizy zjawiska niezbędne są szersze dane:

- pełniejsza statystyka aktywności użytkowników przy korzystaniu z baz danych, czyli liczba logowań, wyszukiwań, przejrzanych abstraktów,
- liczba pracowników naukowych posiadających indywidualne dostępy do czasopism w wersji elektronicznej i nie korzystających z zasobów elektronicznych Biblioteki,
- opinie użytkowników na temat oferty zasobów elektronicznych i szkoleń oraz działań informacyjno-marketingowych i promocyjnych Biblioteki.

WNIOSEK 3:

Dzięki oszacowaniu kosztów pobrania 1 artykułu z poszczególnych baz danych wiemy, że koszt ten jest nadal znacząco niższy niż pozyskanie poszukiwanej publikacji poprzez *Subito*, *doc@med* oraz bezpośrednio ze strony wydawcy.

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

Granice inwestowania z pewnością określa kondycja finansowa Uczelni

Częściową analizę kosztów przeprowadzoną w niniejszym referacie traktujemy jako element zakrojonych na większą skalę badań, mających na celu wyliczenie ekonomicznego wskaźnika zwrotu z inwestycji (z ang. *return on investment – ROI*) w odniesieniu do naszej Biblioteki.

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

WNIOSEK 4:

Zyski niemierzalne finansowo, związane z zasobami elektronicznymi Biblioteki:

MOŻLIWOŚĆ POZYSKANIA GRANTÓW

PRESTIŻ, RANGA W REGIONIE

AKREDYTACJE DLA UCZELNI

OSZCZEDNOŚĆ CZASU
I FORMALNOŚCI - DOSTĘP 24/7

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2009 r.

**A może wiedza jest bezcenna?
Szczególnie w takiej dziedzinie
jak medycyna,
której obszarem działania jest człowiek,
jego zdrowie i życie...**

26. KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH • Naukowa Informacja Medyczna w Polsce • Bydgoszcz, 15-17 września 2009 r.